

สรุปเข้ม

ภาษาไทย ป.๕

สำหรับทบทวนและเตรียมตัวสอบแบบเร่งรัด

- ◆ สรุปเนื้อหาที่สำคัญแต่ละบท
- ◆ ข้อสอบประจำบท
- ◆ ข้อสอบปลายภาค
- ◆ พร้อมเฉลย

ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์

สรุปฉบับ ภาษาไทย ป.๔

เขียนโดย ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์ฟิลิกส์เซ็นเตอร์

ISBN (E-book) 2026-0618-0081-4

จำหน่ายอีบุ๊ก มิถุนายน 2569

ราคา 70 บาท

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558

เนื้อหา รูปเล่ม และภาพประกอบในหนังสือเล่มนี้เป็นลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์ฟิลิกส์เซ็นเตอร์
ห้ามคัดลอก ยกเว้นได้รับอนุญาต

บรรณาธิการ กวียา เนาวประทีป

ปก/รูปเล่ม ฝ่ายศิลปกรรม สำนักพิมพ์ฟิลิกส์เซ็นเตอร์

จัดทำโดย

พจก. สำนักพิมพ์ฟิลิกส์เซ็นเตอร์

เลขที่ 45 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 40 ถนนจรัญสนิทวงศ์

แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700

โทรศัพท์ : 0-2433-7755-7 โทรสาร : 0-2433-7703

จัดจำหน่ายในรูปแบบสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์โดย

บริษัท เกรท มีเดีย เอเจนซี จำกัด

85 ซอยบรมราชชนนี 75 แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170

โทร. 0-2433-7755-7, 086-330-6425

คำนำ

หนังสือ **สรุปเข้ม ภาษาไทย** ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เล่มนี้ ผู้เขียนได้เรียบเรียงขึ้นตามหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต **ภาษาพาที** และ **วรรณคดีลำนํ้า** โดยการสรุปเนื้อหาสาระของแต่ละบทไว้อย่างกระชับและครบถ้วน ทำให้ง่ายต่อการอ่านทบทวนและทำความเข้าใจในระยะเวลาอันจำกัด เพื่อเป็นคู่มือให้นักเรียนใช้ในการเตรียมตัวสอบ ในแต่ละบทมีกิจกรรมและแบบทดสอบไว้ให้นักเรียนได้ฝึกทำเพื่อเป็นการทบทวนความรู้ความเข้าใจ และประเมินตนเอง โดยมีเฉลยไว้ให้ตรวจสอบความถูกต้องในตอนท้ายของเล่มด้วย

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนและผู้สนใจได้เป็นอย่างดีอีกเล่มหนึ่ง

ด้วยความปรารถนาดี

ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์พิสิลิกส์เซ็นเตอร์

สารบัญ

ภาษาพาที

บทที่ ๑	ชนมไทยไร้เทียมทาน	๙
	กิจกรรมที่ ๑	๑๑
	กิจกรรมที่ ๒	๑๔
บทที่ ๒	ออมไว้กำไรชีวิต	๑๕
	กิจกรรมที่ ๑	๑๗
	กิจกรรมที่ ๒.๑	๒๐
	กิจกรรมที่ ๒.๒	๒๑
บทที่ ๓	ผักสมุนไพรรักษาโรคภัยไข้เจ็บ	๒๒
	กิจกรรมที่ ๑	๒๕
	กิจกรรมที่ ๒.๑	๒๘
	กิจกรรมที่ ๒.๒	๒๙
บทที่ ๔	ภูมิใจมรดกโลก	๓๑
	กิจกรรมที่ ๑	๓๓
	กิจกรรมที่ ๒.๑	๓๘
	กิจกรรมที่ ๒.๒	๓๘

บทที่ ๕	ชีวิตที่ถูกเมิน	๔๐
	กิจกรรมที่ ๑	๔๓
	กิจกรรมที่ ๒.๑	๔๖
	กิจกรรมที่ ๒.๒	๔๗
บทที่ ๖	โอม! พินิจมหาพิจารณา	๔๘
	กิจกรรมที่ ๑	๕๐
	กิจกรรมที่ ๒.๑	๕๔
	กิจกรรมที่ ๒.๒	๕๕
บทที่ ๗	แรงพิโรธจากฟ้าดิน	๕๖
	กิจกรรมที่ ๑	๕๙
	กิจกรรมที่ ๒	๖๒
บทที่ ๘	ไวรัสร้ายร้าย	๖๓
	กิจกรรมที่ ๑	๖๖
	กิจกรรมที่ ๒	๖๙
บทที่ ๙	สนุกสนานกับการเล่น	๗๐
	กิจกรรมที่ ๑	๗๓
	กิจกรรมที่ ๒	๗๕
บทที่ ๑๐	หนูเคยจะบอกให้	๗๗
	กิจกรรมที่ ๑	๗๙
	กิจกรรมที่ ๒	๘๒

บทที่ ๑๑	คนดีศรีโรงเรียน	๘๔
	กิจกรรมที่ ๑	๘๗
	กิจกรรมที่ ๒	๙๐
บทที่ ๑๒	สารพิษในชีวิตประจำวัน	๙๑
	กิจกรรมที่ ๑	๙๔
	กิจกรรมที่ ๒	๙๗
บทที่ ๑๓	อย่างนี้ดีควรทำ	๙๘
	กิจกรรมที่ ๑	๑๐๐
	กิจกรรมที่ ๒	๑๐๔
บทที่ ๑๔	กระดาษนี้มีที่มา	๑๐๕
	กิจกรรมที่ ๑	๑๐๘
	กิจกรรมที่ ๒	๑๑๑
บทที่ ๑๕	รักที่คุ้มภัย	๑๑๒
	กิจกรรมที่ ๑	๑๑๔
	กิจกรรมที่ ๒.๑	๑๑๗
	กิจกรรมที่ ๒.๒	๑๑๗
	กิจกรรมที่ ๒.๓	๑๑๘
บทที่ ๑๖	ธรรมชาตินี้มีคุณ	๑๑๙
	กิจกรรมที่ ๑	๑๒๑
	กิจกรรมที่ ๒.๑	๑๒๖
	กิจกรรมที่ ๒.๒	๑๒๗

วรรณคดีลำนํ้า

บทที่ ๑	การผจญภัยของสุตสาคร	๑๒๘
	กิจกรรมที่ ๑	๑๓๒
	กิจกรรมที่ ๒	๑๓๓
บทที่ ๒	น้ำผึ้งหยดเดียว	๑๓๔
	กิจกรรมที่ ๑	๑๓๖
	กิจกรรมที่ ๒	๑๓๘
บทที่ ๓	ระบำสายฟ้า	๑๓๙
	กิจกรรมที่ ๑	๑๔๑
	กิจกรรมที่ ๒	๑๔๓
บทที่ ๔	เรื่องเล่าจากพัทลุง	๑๔๔
	กิจกรรมที่ ๑	๑๔๗
	กิจกรรมที่ ๒	๑๔๘
บทที่ ๕	ดวงจันทร์ของลำเจียก	๑๔๙
	กิจกรรมที่ ๑	๑๕๐
	กิจกรรมที่ ๒	๑๕๒
บทที่ ๖	ห้องสมุดป่า	๑๕๓
	กิจกรรมที่ ๑	๑๕๖
	กิจกรรมที่ ๒	๑๕๘

บทที่ ๗ เที้ยวเมืองพระร่วง	๑๕๙
กิจกรรมที่ ๑	๑๖๓
กิจกรรมที่ ๒	๑๖๕
แนวข้อสอบปลายภาคเรียน ชุดที่ ๑	๑๖๖
แนวข้อสอบปลายภาคเรียน ชุดที่ ๒	๑๗๙
เฉลย	๑๙๓

สาระสำคัญ

๑. “ขนมไทยไว้เทียมทาน” คุณยายและหลานๆ ร่วมสนทนากันเรื่องเกี่ยวกับขนมไทยๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษทั้งขั้นตอนวิธีทำและเคล็ดลับต่างๆ ที่ทำให้ขนมมีสีสันสวยงาม รสชาติอร่อย รวมถึงความเชื่อต่างๆ ที่เป็นความรู้ภูมิปัญญา
๒. การอ่านในใจและการอ่านจับใจความ

จุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

๑. ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง
๒. อธิบายลักษณะของการอ่านในใจและการอ่านจับใจความได้ถูกต้อง
๓. ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านในใจและการอ่านจับใจความได้ถูกต้อง

๑.

เนื้อเรื่อง

ขณะที่คุณยายนั่งปอกกล้วยอยู่บนตั่งหน้าครัวก็ได้ยินหลาน ๆ กำลังส่งเสียงล้อเลียนเด็กหญิงปุน จนเจ้าตัวโกรธเดินหน้ามู๋เข้ามากระแทกตัวนั่งลงข้าง ๆ คุณยาย พลงบ่นว่า “ทำไมจึงตั้งชื่อตนว่า ‘ปุน’ ใคร ๆ ก็ล้อตนว่าขนมเปียกปุน” คุณยายจึงให้เหตุผลต่าง ๆ จนเธออารมณ์ดีขึ้น พอตีกลับที่หลาน ๆ กลุ่มนั้นวิ่งกรูกันเข้ามาห้อมล้อมคุณยายพร้อมถามหาขนม คุณยายจึงเลื่อนถาดที่มีขนมห่อใบตองมาให้ตรงหน้าให้เลือกกินเอา เป้งหลานชายคนโตหยิบขนมมา ๑ ห่อ เป็นขนมเปียกปุน ทุกคนพากันหัวเราะลั่น โดยเฉพาะเด็กหญิงปุน

เป้งหยิบได้ขนมเปียกปุนสี่เหลี่ยมจึงถามถึงสีที่ใส่ คุณยายจึงอธิบายว่า “ขนมไทย ๆ คนโบราณจะใช้สีจากธรรมชาติเท่านั้น เช่น สีเขียวได้จากการคั้นใบเตยกับน้ำ สีดำได้จากการนำกากมะพร้าวไปเผาให้ดำโหลกให้ละเอียดใส่น้ำ แล้วนำไปกรองเอากากทิ้งก็จะได้น้ำสีดำ สีฟ้าได้จากดอกอัญชัน แต่ถ้าบีบมะนาวลงไปสีฟ้าก็จะเปลี่ยนเป็นสีม่วง ส่วนสีเหลืองได้จากฟักทอง เป็นต้น”

เด็กหญิงปองลอกขนมชั้นกินทีละชั้นอย่างเพลิดเพลิน เด็ก ๆ กินขนมพร้อมทั้งพูดคุยกันเรื่องขนมไทยไปด้วย คุณยายอธิบายว่า “วิธีการทำขนมไทยสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมไทยที่มีความละเอียดอ่อน นุ่มนวล ฝึกให้คนทำใจเย็น อดทน ช่างสังเกต และมีศิลปะ”

เด็กชายปอถามคุณยายถึงความหมายของการทำขนมชั้น คุณยายจึงอธิบายว่า “ขนมไทยส่วนใหญ่ล้วนมีความหมาย ขนมชั้นมักทำในงานฉลองยศ เพราะหมายถึงชั้น ลำดับยศ ขนมถ้วยฟู หมายถึง ความก้าวหน้า เฟื่องฟู ขนมในตระกูลทอง อาทิ ทองหยิบ ทองหยอด ทองเอก ทองม้วน ทองฟู ฝอยทอง ก็มีความเชื่อว่ากินแล้วจะทำให้มีเงินมีทองใช้ ขนมเม็ดขนุน ก็มีความหมายในทางเกื้อหนุนมีคนคอยสนับสนุนช่วยเหลือ”

เป้งกินขนมกล้วยจึงถามคุณยายว่า “มีคนชาติไหนบ้างที่รู้จักนำเอาพืชผักผลไม้มาทำเป็นขนมหรือดัดแปลงจนไม่รู้ว่าเป็นมาจากอะไรเหมือนคนไทย”

คุณยายตอบว่า “ของชาติอื่นๆ นั้นไม่รู้ รู้แต่คนไทยเราเก่ง ขนมไทยส่วนใหญ่ทำมาจากแป้ง กะทิ และน้ำตาล มีรสละมุน หวาน และมันเป็นลักษณะเด่น”

เด็กหญิงปองถามคุณยายถึงสีของใบตองที่ใช้ห่อขนมว่ามีทั้งสีน้ำตาลและสีเขียวสด คุณยายอธิบายว่า “ขนมที่สุกก่อนนำมาห่อ ใบตองจึงจะมีสีเขียวสด ส่วนขนมที่ห่อใบตองก่อนแล้วนำไปนึ่ง ใบตองก็จะมีสีออกน้ำตาล นอกจากนี้ขนมไทยยังแบ่งวิธีการทำอีกหลากหลาย อาทิ กวน เชื่อมสด เชื่อมแห้ง นึ่ง ผิง เผา จี่ ปิ้ง และย่าง รวมทั้งขนมน้ำ และขนมใส่น้ำแข็งด้วย”

พอเด็กๆ กินขนมกันหมดถาดแล้วก็เตรียมจะลุกไป แต่พอเห็นคุณยายเตรียมมีดจะปอกกล้วย ปอจึงถามว่า “คุณยายจะทำอะไรกับกล้วย” คุณยายบอกว่า “จะทำขนมน้ำและขนมเชื่อมให้กิน” เด็กหญิงปุนฉลาดจึงพูดว่า “ขนมน้ำที่คุณยายจะทำจากกล้วยคือ กล้วยบวชชี ส่วนขนมเชื่อมก็คือกล้วยเชื่อม และถ้าเติมน้ำแข็งลงไปก็จะเป็นขนมใส่น้ำแข็ง” แล้วเด็กๆ ก็รวมพลกันอยู่ช่วยคุณยาย คุณยายบอกว่าจะเล่าเรื่องขนมไทยๆ ให้ฟังอีก อาทิ ขนมจำนงค์ ขนมต้มขาว ขนมต้มแดง ข้าวเหนียวเปียก ขนมบ้าบิ่น ขนมลีมกสัน ขนมเทียนแก้ว ขนมหน้านวล ขนมเรไร ขนมหม้อแกง ขนมกลีบลำดวน ขนมสอดไส้ ฯลฯ เพียงแค่ฟังชื่อขนมที่คุณยายจรรไน เด็กๆ ก็คิดตรงกันว่า... ขนมไทยไร้เทียมทาน จริงๆ

กิจกรรมที่ ๑ เขียนคำตอบลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

๑. เพราะเหตุใด คนไทยจึงต้องประดิษฐ์ประดอยตกแต่งของกินให้ดูทั้งสวยงามและน่ากินด้วย

ตอบ

๒. คุณยายบอกกับหลานๆ ว่า ในการทำขนมไทยแท้แต่โบราณบรรพบุรุษไทยจะใช้ภูมิปัญญาเกี่ยวกับเรื่องอะไร

ตอบ

๓. การทำให้สีฟ้าที่ได้จากดอกอัญชันกลายเป็นสีม่วงได้นั้น ต้องใส่อะไรลงไป

ตอบ

๔. คุณยายอธิบายให้หลาน ๆ ฟังว่า ขนมไทยส่วนใหญ่มีความหมาย อาทิ ขนมชั้น ที่มักทำในงานอะไร

ตอบ

๕. ความแตกต่างของใบตองที่ใช้ห่อขนม ซึ่งมีทั้งใบตองสีเขียวสดและใบตองที่ไม่ใช่สีเขียวสด คุณยายอธิบายให้กับหลาน ๆ ฟังว่าอย่างไร

ตอบ

๖. ขนมไทยส่วนใหญ่จะต้องทำมาจากอะไรเป็นหลักเท่านั้น

ตอบ

๗. หลานคนใดที่อธิบายความหมายของ “ขนมนี้และขนมเชื่อม” ของคุณยาย ได้ถูกต้องจนได้รับคำชมจากคุณยาย

ตอบ

๘. นักเรียนคิดว่า ขนมเปียกปูน ขนมหม้อแกง ห่อด้วยใบตองที่มีสีเขียวสดได้เลย เพราะอะไร

ตอบ

๙. นักเรียนคิดว่า ขนมสอดไส้ ห่อด้วยใบตองที่มีสีน้ำตาลเพราะอะไร

ตอบ

๑๐. ใบตองใบนี้ ขนมสอดไส้ น่าจะมีลักษณะเดียวกับขนมอะไรบ้าง

ตอบ

๒. หลักภาษาไทยและการใช้ภาษา

การอ่านในใจ

การอ่าน หมายถึง การว่าตามตัวหนังสือ การออกเสียงตามตัวหนังสือ ดู หรือทำความเข้าใจความหมายตามตัวหนังสือ สังเกตหรือพิจารณาดูให้เข้าใจ เป็นทักษะในการสื่อสารทักษะหนึ่ง

การอ่าน มี ๒ ประเภท คือ

๑. การอ่านออกเสียง

๒. การอ่านในใจ

การอ่านในใจ ผู้มีความสามารถในการอ่านในใจจะเข้าใจและเรียนรู้เรื่องราวที่อ่านได้รวดเร็วมากกว่าการอ่านออกเสียง เพราะจะได้ไม่ต้องกังวลกับการอ่านผิดอักษรวิธี

การอ่านในใจมีข้อควรปฏิบัติ ดังนี้

๑. ไม่ชี้ตามตัวอักษร
๒. อ่านอย่างรวดเร็วไม่อ่านย้อนไปย้อนมา
๓. ไม่ทำปากขมุขมิบ หรือส่ายหน้าไปตามตัวหนังสือ
๔. มีสมาธิในการอ่าน
๕. จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

การอ่านจับใจความ

ในการอ่านจับใจความ ผู้อ่านควรพยายามจับใจความสำคัญของเรื่องให้ได้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจสิ่งที่อ่านอย่างแจ่มชัด อาจทำได้โดย

๑. ตั้งเป็นคำถาม แล้วนำคำตอบที่ได้ทั้งหมดมาประมวลเป็นใจความสำคัญ
๒. จัดทำแผนภาพความคิด และประมวลแต่ละประเด็นเป็นใจความสำคัญ ก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้จับใจความสำคัญของเรื่องได้

กิจกรรมที่ ๒ ชัด ✓ หน้าข้อความที่ถูก และชัด X หน้าข้อความที่ผิด

- ๑. การอ่าน จัดว่าเป็นทักษะในการสื่อสารทักษะหนึ่ง
- ๒. การอ่าน แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ การอ่านนอกใจ และการอ่าน
ในใจ
- ๓. การอ่านในใจ หมายถึง การอ่านที่ไม่มีการเปล่งเสียงใดๆ ออกมาทั้งสิ้น
- ๔. ในการอ่านในใจ ผู้อ่านต้องมีสมาธิ ทำจิตใจให้จดจ่ออยู่กับสิ่งที่อ่าน
เท่านั้น
- ๕. การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายตามตัวอักษรที่อ่านออกมาเป็น
คำพูด
- ๖. การอ่าน เป็นการสื่อสารชนิดหนึ่งที่สามารถนำความรู้ ความคิด หรือ
สาระที่ได้จากเรื่องที่อ่านไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
- ๗. การที่เราจะอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้เราต้องตั้งให้เป็น
คำถามและนำคำตอบที่ได้มาเขียนเป็นย่อหน้า
- ๘. ในการอ่านหนังสือหากอ่านอยู่ในที่ที่แสงไม่พอ หรืออ่านขณะที่รถ
กำลังแล่นอาจทำให้เสียสายตาได้
- ๙. ในการอ่านหนังสือ การชะโงกหน้าเข้าไปอ่านหนังสือขณะที่ผู้อื่นกำลัง
อ่านอยู่ถือว่าไม่มีมารยาท
- ๑๐. การอ่านจับใจความสำคัญสามารถทำได้โดยการตั้งเป็นคำถามว่า ใคร
ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร แล้วนำคำตอบทั้งหมดมาเขียนเป็น
ย่อหน้า ก็จะเข้าใจว่าใจความสำคัญคืออะไร

สาระสำคัญ

๑. “ออมไว้กำไรชีวิต” กล่าวถึงเด็กหญิงชายสองคนพี่น้อง ได้แก่ อ้อมและอ้อด ที่ช่วยกันเก็บออมเงินไว้เพื่อซื้อของที่พวกเขาคิดว่าจำเป็นที่สุดนั่นก็คือ ซื้อของขวัญวันปีใหม่ให้พ่อกับแม่ เพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณที่ท่านทั้งสอง ได้เลี้ยงดูพวกเขามาด้วยความเห็นัดเห็น้อย ซึ่งสร้างความตัดสินใจให้พ่อกับแม่มาก

๒. สำนวน

จุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

๑. ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง
๒. อธิบายลักษณะของสำนวนและบอกความหมายได้ถูกต้อง
๓. ทำกิจกรรมเกี่ยวกับสำนวนได้ถูกต้อง

๑. เนื้อเรื่อง

อ้อมท่องกลอนสุภาพติดสอนหญิงที่ว่า “มีสสิ่งพึงบรรจบให้ครบบาท อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์” ท่องไปก็นับเงินที่เป็นเหรียญสลึงและเหรียญห้าสิบสตางค์ที่เธอเก็บไว้ในโหลจนเต็มโหลไปด้วยเพราะเธอมีแผนบางอย่างอยู่ในใจ

อ้อมนับเศษสตางค์โดยแยกประเภทแล้วใส่ถุงพลาสติก ถุงละ ๕๐ บาท ได้ ๑๐ ถุง นำไปขอแลกธนบัตรกับพ่อโดยให้พ่อนำถุงเศษสตางค์นี้ไปจ่ายเป็นค่าผ่านทางด่วน เพราะพ่อต้องผ่านทุกวันอยู่แล้ว ไปซื้อของในห้างสรรพสินค้ากับแม่ อ้อมก็เอาถุงเศษสตางค์นี้จ่ายค่าของ พอถึงบ้านแม่อ้อมก็คืนเป็นธนบัตรให้ แล้วอ้อมก็นำทั้งธนบัตรและเศษสตางค์ที่เก็บได้ฝากน้าน้อยซึ่งทำงานที่ธนาคารเอาไปเข้าบัญชีให้ อ้อมยังไม่รู้ว่าเขาเงินไปทำอะไร แต่เธอก็ตั้งใจว่าจะเก็บไปเรื่อย ๆ พ่อจึงแนะนำว่า “จะซื้ออะไรก็คิดให้ดีๆ จะได้เกิดประโยชน์สูงสุด จะซื้ออะไรต้องคิดว่าซื้อเพราะความจำเป็นไม่ใช่ซื้อเพราะความต้องการ”

ออดสงสัยว่า “ความจำเป็นกับความต้องการนั้นเป็นอย่างไร” พ่อจึงอธิบายให้ฟังว่า...

“ความจำเป็น คือ สิ่งที่มีผลต่อการดำรงชีวิต อาทิ อาหาร น้ำ ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ความต้องการ คือ การทำตามใจ พุดง่าย ๆ คือ ความฟุ่มเฟือยนั่นเอง แต่ความต้องการบางอย่างหากเราคิดถี่ถ้วนแล้ว ซื้อแล้วมีประโยชน์คุ้มค่าจริง สิ่งนั้นก็เป็นสิ่งจำเป็นได้”

ออดเริ่มเก็บสตางค์ใส่ขวดโหลบ้างโดยวางไว้คู่กับของอ้อม ผู้ใหญ่ก็เกลี้ยหยอดเศษสตางค์ให้เท่า ๆ กัน อ้อมและออดเองก็เก็บค่าขนมของตนที่เหลือหยอดลงไปด้วย

วันหนึ่งที่ทำงานของแม่จัดงานสังสรรค์ประจำปี แม่จึงพาอ้อมและออดไปร่วมงานด้วย พวกเขาตั้งใจมาก แม้จะไม่มีเสื้อผ้าชุดใหม่ใส่ไปงาน แต่แม่อัดแปลงแต่งเติมชุดเก่าที่มีให้ดูดีจนออดก็ดูหล่อ อ้อมก็ดูสวยใส่ไปงาน ใครเห็น

ก็ชมทำให้ทั้งพ่อและแม้อย่างมีความสุข จริง ๆ แล้วเสื้อผ้าของใช้ใด ๆ ก็ตามแม้จะใช้มานานหากมีการซักรีดหมั่นทำความสะอาด คนที่สามใส่มีสุข-
นิสัยที่ดี ทุกอย่างก็ดูดีไปหมดได้

พอเลิกงานอาหารเหลือเจ้าภาพจึงจัดเป็นชุด ๆ ให้แขกนากลับบ้านได้อ้อมกับออดไปหยิบมาคนละ ๒ ชุด แม่จึงให้นำไปคืนเก็บไว้เพียงชุดเดียว เพราะคนอื่นจะได้ได้กินด้วย อาหารที่ได้มาเป็นไก่อบและผักนึ่งหลายชนิด แม่จึงดัดแปลงให้เป็นอาหารชนิดใหม่โดยนำไปคลุกเกลือแล้วคั่วจนเหลืองกลายเป็นไก่เค็มรสอร่อย ส่วนผักนึ่งก็นำไปอุ่นแล้วคลุกซอสหอยนางรม เพียงเท่านี้ก็อร่อยกันทั้งบ้านแล้ว ยายชมแม้ว่าเป็น “ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น”

พอถึงวันขึ้นปีใหม่ทุกอย่างก็เปิดเผยออกมาว่าอ้อมและออดเก็บเงินเพื่อซื้อของขวัญคนละกล่องมาให้พ่อกับแม่ โดยอ้อมบอกว่า “เงินที่เก็บนั้นได้ซื้อของที่ต้องการและจำเป็นแล้ว คือ ของขวัญกล่องนี้ที่ลูกต้องการให้พ่อกับแม่มีความสุข และจำเป็นสำหรับลูกที่อยากตอบแทนพระคุณของพ่อแม่ที่เลี้ยงลูกมาด้วยความเหน็ดเหนื่อย”

แม่ตื้นตันจนพูดไม่ออก พ่อจึงพูดแทนว่า “ขอบใจลูกมาก นี่เป็นของขวัญที่มีคุณค่าที่สุดในชีวิตของพ่อแม่ ขอให้ลูกเป็นคนดี มีจิตใจงาม รู้จักกตัญญู รู้คุณตลอดไป” แล้วสี่คนพ่อแม่ลูกก็โอบกอดกันอย่างมีความสุข

กิจกรรมที่ ๑ เขียนคำตอบลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

๑. ในปัจจุบันนี้เงินที่ใช้อยู่ในประเทศไทยมี เศษสตางค์สีทอง (ทั้งเหรียญ) ประเภทใดบ้าง

ตอบ

๒. อ้อมและออดออมเงินโดยใส่ไว้ในภาชนะอะไร

ตอบ

๓. อ้อมออมเงินได้และนับใส่ถุงไว้รวมเป็นเงินเท่าไร

ตอบ

๔. เงินที่อ้อมไว้ อ้อมฝากให้ใครนำไปเข้าธนาคารให้

ตอบ

๕. อ้อมมีจุดประสงค์ใดในการเก็บออมเงิน

ตอบ

๖. พ่อบอกอ้อมว่า ควรใช้เงินที่เก็บไว้ตามสิ่งใดจึงจะเหมาะสมมากที่สุด

ตอบ

๗. การสวมใส่เสื้อผ้าที่ใช้นานๆ แต่สะอาดและซักให้ดี ก็ดูดีได้หากผู้สวมใส่มีอะไรดีด้วย

ตอบ

๘. การที่แม่ของอ้อมและอ้อมบอกให้พวกเขาทำอาหารที่หยิบมาเกินไปคืน แสดงให้เห็นว่าแม่เป็นคนอย่างไร

ตอบ

๙. อ้อมและอ้อมซื้อของขวัญให้พ่อกับแม่เนื่องในวันอะไร

ตอบ

๑๐. ของขวัญที่มีค่าที่สุดในชีวิตของพ่อแม่คือขอให้อ้อมและอ้อมเป็นอย่างไร

ตอบ

๒. หลักภาษาไทยและการใช้ภาษา

สำนวน

สำนวน หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียงโดยไม่เคร่งครัดในหลักไวยากรณ์ แต่ก็ถือว่าเป็นภาษาที่ถูกต้องและมักมีความหมายไปในเชิงเปรียบเทียบ หรืออธิบายเรื่องราวโดยเฉพาะสุภาษิต คำพังเพย ล้วนเป็นสำนวนที่นำศึกษาในภาษาไทย

การนำ **สำนวน** ไปใช้ในการพูดหรือเขียนจะช่วยให้การสื่อสารกระชับ กินใจ และไพเราะ แสดงถึงความเป็นผู้มีศิลปะที่ดีในการสื่อสาร คนไทยนิยมใช้สำนวนโวหาร มาแต่โบราณเพื่อกล่าวเปรียบเปรย ท่วงดิง สะกิดใจ ให้ข้อคิดแก่ผู้ฟังหรือผู้อ่าน

สำนวนมีที่มาหลากหลายและให้แง่คิดในเรื่องต่างๆ เช่น ความประหยัด
ข้อสัตย์ มานะอดทน กตัญญูรู้คุณ ฯลฯ

ลักษณะของสำนวน มีดังนี้

๑. **สำนวนที่ใช้เปรียบเทียบ** เพื่อให้เข้าใจเรื่องที่พูดถึง แฝงด้วยข้อคิด
เรียกว่า **คำพังเพย** อาทิ กระต่ายตื่นตูม, ชิงช้าข้าก็แรง, จมเข็มในมหาสมุทร ฯลฯ

๒. **สำนวนที่ใช้เปรียบเทียบเพื่อสอนให้ทำหรือเว้นไม่ทำ** เรียกว่า **ภาษิต**
หรือ **สุภาษิต** อาทิ น้ำขึ้นให้รีบตัก, น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ, รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี ฯลฯ

๓. **สำนวนที่เป็นความหมายเปรียบเทียบหรือความหมายแฝง** ไม่ได้มีความหมายตรงตามความหมายเดิม อาทิ

เป่าปี่ ความหมายตรง หมายถึง การเป่าปี่ (เครื่องดนตรีไทยชนิดหนึ่ง)

ความหมายแฝง หมายถึง ร้องไห้

ชักใย ความหมายตรง หมายถึง การชักใยของแมงมุมเพื่อดักจับแมลง
เป็นอาหาร

ความหมายแฝง หมายถึง ผู้บงการอยู่เบื้องหลัง

๔. **สำนวนที่เป็นปริศนาคำทาย** ซึ่งเป็นการเล่นแบบหนึ่งของไทย ใช้ทาย
เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และฝึกเชาวน์ปัญญา อาทิ

อะไรเอ่ย สูงเยี่ยมเทียมฟ้า ต่ำกว่าหล้าคนเดียว (ภูเขา)

อะไรเอ่ย สีสันเดินมาหลังคามุงเข็ม (เม่น)

๕. ส่วนวนที่เป็นคำขวัญ เป็นถ้อยคำที่แต่งขึ้นสั้นๆ มีสัมผัสคล้องจอง มีความหมายที่ดี เพื่อจูงใจให้ข้อคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาทิ
เด็กดีเป็นศรีแก่ชาติ เด็กฉลาดชาติเจริญ
ประหยัดไฟได้มาก ต้องมีฉลากเบอร์ห้า

กิจกรรมที่ ๒.๑ ชิด ✓ หน้าข้อความที่ถูก และชิด X หน้าข้อความที่ผิด

- ๑. ส่วนวน เป็นถ้อยคำที่ผูกขึ้นอย่างกะทัดรัด เพื่อเป็นข้อคิดสะกิดใจ
- ๒. ในสมัยโบราณคนไทยไม่นิยมใช้ส่วนวนโวหารเพราะยากแก่การทำความเข้าใจ
- ๓. ส่วนวน มีที่มาหลากหลายและให้แง่คิดในเรื่องต่างๆ
- ๔. ส่วนวนที่เป็นความหมายเปรียบเทียบหรือความหมายแฝง เรียกว่า “คำพังเพย”
- ๕. “เด็กดีเป็นศรีแก่ชาติ เด็กฉลาดชาติเจริญ” จัดเป็นส่วนวนที่เป็นคำขวัญ
- ๖. ส่วนวนที่ใช้เปรียบเทียบ เพื่อให้เข้าใจเรื่องที่พูดถึง แฝงด้วยข้อคิด เรียกว่า “คำพังเพย”
- ๗. ส่วนวน “น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า” จัดว่าเป็นคำพังเพย
- ๘. ส่วนวนที่เป็นความเปรียบเทียบหรือความหมายแฝง ไม่ได้มีความหมายตรงตามความหมายเดิม
- ๙. ส่วนวนที่ใช้เปรียบเทียบเพื่อสอนให้ทำหรือเว้นไม่ทำ เรียกว่า “ภาษิต” หรือ “สุภาษิต”